

lenjadi. — Tečaj bo brezplačen ter dostopen kmetovalcem. Oglasiti se je do 15. septembra pri ravateljstvu.

Okrajni šolski svet celjski je v svoji seji dne 27. pret. m. razen navedenih točk dnevnega reda reševal dve disciplinarni zadevi; vzel je na znanje rešitev nekaterih prošelj; dopust ter priporočil prošnje nekega učitelja za enoletni dopust v svrhu nadaljnjih študij; priporočil prošnje šole v Zalcu glede nadomestbenja sejmovih dni ob prostih četrtkih; zavrnil ugovor občine Petrovče zoper šolsko stavbo v Libojah; priporočil prošnje za starostne doklade; reševal nekatere pritožbe kakor glede ključa od šolske miznice, glede domačih konferenc, glede nadziranja otrok o priliki šolarskih maš, glede določevanja razrednih sob; stavil predlog za imenovanje učitelja na tri-razredni šoli na Dobrni; imenoval absol. učit. kandidata A. Janskega za provizoričnega učitelja na nemški šoli v Štorah; vzel na znanje poročilo o nadziranju nekaterih šol; priporočil več šol za pomaknjenje v višji krajevni razred o priliki letošnje redne revizije krajevnih razredov ter je pri tej priliki obenem sprejel resolucijo, da se naj krivični krajevni razredi opuste in se naj učiteljske plače zenačijo s plačami državnih uradnikov zadnjih štirih činovnih razredov.

Začetek šolskega leta. Na c. kr. pripravnički za učiteljska na Podgori pri Gorici prične šolsko leto 1909—1910 dne 16. septembra t. l. s sv. mašo ob 7. uri zjutraj. — Vpisovanje učencev bo dne 15. septembra od 9. do 12. ure predpoludne in od 2. do 4. ure popoldne v tamošnjem šolskem posloju. — V ta zavod se sprejemajo krepki in zdravi dečki, ki so dovršili z dobrim uspehom ljudsko šolo ali pa kak razred srednjih šol, se žele posvetiti učiteljskemu stanu ter so dosegli vsaj 13 in pol leta svoje dobe. — Za sprejem se zahteva 1.) zadnje šolsko izpričevalo, 2.) krstni list, 3.) zdravniško izpričevalo, 4.) izpričevalo o vedenju pa le oni, ki že dlje časa niso obiskovali šole. — Šolnine se na tej šoli ne plačuje, temveč dobivajo pridni in potrebni učenci nekaj državne podpore. — Učenci naj prinašajo k vpisovanju v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov. — Na c. kr. pripravnički za učiteljska v Tolminu bo vpisovanje učencev dne 15. t. m. od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne. Dečki, ki želijo obiskovati to šolo, naj pridejo omenjenega dne v spremstvu staršev ali njih namestnikov k vpisovanju in prineso s seboj: zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in zdravniško izpričevalo, zahteva se najmanjša starost 13 let in pol. — Cene stanovanjem so v Tolminu okolo 32 K mesečno; na željo daje vodstvo potrebna pojasnila. — Pridni učenci dobe koncem šolskega leta nekaj državne podpore.

Kmetijska gospodinjstva šola v Tomanju na Krasu. V „Edinosti“ piše B. L.: Našemu kmetijskemu žensstvu manjka še do dandanes primerne izobrazbe, da bi moglo pomagati svojemu možu-kmetu v teh tako težavnih časih, ko mora napenjati vse svoje duševne in telesne sile, da sploh še izhaja, ko se mora boriti s tako neugodnimi gospodarskimi razmerami. A da so kmetijske razmere v sedanjih časih tako brezupne, je veliko zakrivila ravno premala skrb, ki smo jo obračali na izobrazbo kmetijske žene. Resničen je stari pregovor: „Dobra gospodinja podpira tri ogle pri hiši“, toda ravno tako verjetno je, da slaba gospodinja še četrtega podira! Sicer pa ni nikako čudo, saj nam nedostaja primernih šol, kamor bi pošiljali kmetije svoje hčere, da se izobrazijo za svoj prihodnji poklic. Gospodinjstev šol za kmetijska dekleta nam primanjkuje. Poglejmo le v kraje in države, kjer stoji kmetijstvo na trdni podlagi, kakor na Danskem, v Holandiji, v Švici, pa najdemo tam razen kmetijskih šol za mladeniče tudi vse poino šol za dekleta. Naravno pa je tudi tam, da lahko vsaka ženska zast pa možega na veliki večini raznih opravil. In kaj je to vredno, če se sme kmet zanašati na svojo ženo ter ji prepuščati tudi važna opravila, to ve dobro vsak posestnik. K temu pa je sposobna le primerno izobražena ženska, ki umeva vse panoge kmetijstva, kolikor spadajo v njen delokrog. Tako izobrazbo nudijo dandanes kmetijske gospodinjstva šole. V tem oziru pa je slovenski kmet žalibog, preveč zanemarjen. Na vsem Slovenskem je bila do lanskega leta le edina kmetijska gospodinjstva šola v Ljubljani, ki je v področju kmetijske družbe kranjske. Na Štajerskem nobena in seveda na Primorskem tudi nobena. Da ljubljanska ne more zadostovati potrebi vsega slovenskega naroda, je očitno, ko ne more sprejemati niti polovice prosilk iz Kranjske. Kaj še-le iz drugih dežel! Od lanskega leta pa smo Primorci napravili v tem oziru korak naprej. Ustanovila se je namreč v Tomanju na Krasu prva kmetijska gospodinjstva šola na Primorskem. Prvi tečaj te šole je začel že v novembru lanskega leta. Kako potrebna je bila ta šola, je razvidno iz tega, da že prvo leto ni bilo možno sprejeti vseh prosilk vanjo. Meseca novembra t. l. pa se odprla drugi tečaj te šole. Ko je pričela gospodinjstva šola svoje delovanje, je priskočila tudi vlada na pomoč s podporo ter sprejela zavod pod svoje nadzorstvo. Tako poučujejo na tej šoli razen šolskih sester tudi državni potovalni učitelj za kmetijstvo in živnozdravnik

iz Sežane ter zdravnik iz Komna. Vodstvo šole pa ima tehnični pristav in namestnik deželnega kulturnega nadzornika na namestništvu v Trstu. — Gospodinjstva šola je urejena tako kakor omenjeni zavod v Ljubljani, ki je kakor znano, izmed najboljših v Avstriji. Namenjena je v prvi vrsti hčeram prvostopskih posestnikov; če dopušča prostor, se sprejemajo tudi take iz drugih dežel. Ves tečaj traja nepretrgoma 12 mesecev, torej vse leto, začenja s novembrom in dovršuje ob svršetku oktobra. Gojenke morajo do konca tečaja stanovati v zavodu. Namen tej šoli je teoretično in praktično izvežbanje deklet za gospodinjstvo. — Peuk je čisto slovenski in brezplačen ter zavzema poleg veronauka, vzgojeslovja, zdravja tudi spise in računstvo ter vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja. Poučuje se teoretično in praktično o kuhanju, pranju, šivanju na roko in na stroj, vezanju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, perutinarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se vadijo tudi o gospodinjškem knjigovodstvu ter o ravnanju z bolniki in bolno živino. Gojenka, ki je sprejeta v zavod, plačuje za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo itd. sploh za vse le 30 K mesečnih; toda sprejemajo se le dekleta z dovršenim 16. letom; samo v izrednih slučajih tudi po 15. letu starosti. — Še-le z otvoritvijo te šole je primorskim slovenskim posestnikom dana prilika, da pripravijo svojim hčeram primerno izobrazbo, ki jo bodo potrebovale v svojem poznejšem poklicu kot slovenske matere in dobre gospodinjke. Edino ta vrsta šol je v stanu odpomoči pomanjkanju dobrih slovenskih gospodinj za kmetijska posestva.

Iz šolske službe na Kranjskem. Provizorični učitelj Leopold Ažman pride iz Javorja v Škofjo Loko. — Učiteljska kandidatinja Ivana Kalin je imenovana za provizorično učiteljico v Radečah, učiteljska kandidatinja Angela Kumelj za St. Jernej. — Provizorična učiteljica na Kalu, Matilda Jager je premeščena na štirirazrednico v Dvoru.

Imenovanje. Tov. Juro Kislinger, naposled učitelj v Petrovčah pri Celju, je imenovan definitivnim učiteljem na slovenski šoli v Laškem trgu ter nastopi službo dne 16. septembra t. l.

Tridesetletnico svojega službovanja obhajajo dne 4. oktobra t. l. v Mariboru sledeči spodnjaštajerski slovenski učitelji: Bračič Franc, nadučitelj pri St. Vidu na Planini; Dedič Matevž, nadu. v Bočni; Dernač Jožef, nadu. pri Sv. Petru pri Mariboru; Jurko Blaž, š. vodja v Razborju; Kopic Jakob, nadu. pri Sv. Lenartu v Slov. goricah; Korže Leopold, nadu. v Ribnici; Kotnik Karel, nadu. v Selnici ob Dravi; Kovarič Jakob, učit. pri Sv. Trojici v Slov. goricah; Lasbacher Jožef, nadu. v Rušah; Mahor Feliks, učit. v Makolah; Majcen Feliks, nadu. v Lehnu pri Ribnici; Marin Jakob, c. kr. vadni učit. v Mariboru; Mešiček Jožef, nadu. v Sevnici; Spende Matevž, nadu. v Štavnški dolini; Tomažič Janez, nadu. v Tinjah; Tramšek Moric, nadu. v Sromljah; Repič Martin, š. vodja v Bakovcih; Šetinec Franc, nadu. v Prevorju; Špan Anton, učit. v Slov. Bistrici; Vodusek Gustav, nadu. in c. kr. okrajni nadzornik v Trbovljah; Vudler Peter, nadu. v Ljubnem; Trobiš Aležij, nadu. v Koprivnici. — Zvečer 3. oktobra sestanek tovarišev v hotelu Meran, 4. oktobra slovesna maša ob 8. uri v Alojziji cerkvi s primernim nagovorom. Natančnejši program še ni določen.

Na meščanski šoli v Postojni bo vpisovanje učencev za šolsko leto 1909/10 dne 14., 15. in 16. septembra. V I. razred se sprejemajo vsi tisti učenci, ki so stari 11 let ter so z zadostnim uspehom dovršili 5. šolsko leto ljudske šole, kar je dokazati s krstnim listom in šolskim izpričevalom. — Meščanska šola daje dovoljno naobrazbo, osobito za trgovski in obrtni stan ter pripravlja učence za vstop v učiteljska, primerne razrede realk, v trgovske šole in na razne strokovne šole.

Zahvala. Po smrti mojega soproga Andreja Šketa, nadučitelja v Podsredi, ki je bil ud društva „Jubilejska samopomoč“, mi je njega vodstvo z obratno pošto nakazalo redno podporo v znesku 466 K, za kar se imenovanemu vodstvu najiskreneje zahvaljujem. — Moj mož je bil tudi ud društva „Samopomoč štajerskega učiteljstva“, vodstvo tega je takoj izplačalo redno podporo v znesku 1460 K, za kar izrekam tudi imenovanemu društvu prav presrečno zahvalo. — V Podsredi, dne 3. septembra 1909. — Franja Šketova, nadučiteljeva vdova.

Popravek. V 36. šte. „Učit. Tov.“ je v podlistku izostala letnica Volaričevega rojstva. Rojen je bil 13. oktobra 1863. l. v Kobaridu.

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Ludvik Gumpłowicz.** Dne 19. pret. mes. dopoldne se je zastrupil v Gradcu s svojo ženo vred znameniti profesor in učenjak dr. Ludvik Gumpłowicz. 71 letni mož je pred prilično poldrugim letom zbolel na nekem tvorju, ki se mu je napravil na jeziku. Bolezen je že močno napredovala, ko se je odločil za zdravljenje, ki je pa bilo brezuspešno in je Gumpłowicz uvidel, da ni rešitve. Njegova žena je bila tudi že dolgo težko bolna in je morala ležati; vrh tega jo je zadnje mesece mučila očesna bolezen. Njen mož, s katerim je živela 46 let v najsrečnejšem zakoncu, jo je z največjo skrbjo vključ lastnim bolečinam negoval ji je čital danzadnem iz raznih knjig in časopisov. Ker pa mu je zadnji čas odpovedal bolni jezik službo, je moralo to izostati in učenjak je bil od dne do dne bolj potr. Končno je še uredil vse svoje zadeve, določil natančno vse glede pogreba, poklical sina, dr. Ladislava Gumpłowicza, ki živi kot zasebni učenjak v Švici, domov in nato je imenovanega dne dopoldne v sinovi odsotnosti šel z ženo, ki je ni maral same zapustiti, prostovoljno v smrt. Znameniti učenjak, čigar sociološka dela so izven Avstrije bolj znana nego doma, že od leta 1907. ni več predaval, a zapustil je pri svojih nekdanjih slušateljih najlepši spomin. — Dr. Ludvik Gumpłowicz izhaja iz stare židovske rodovine v Krakovem; v svoji mladosti je bil politik in žurnalist, pozneje pa se je izključno bavil z vedo; leta 1875. se je habilitiral na graškem vseučilišču in tamkaj tudi ostal. Gumpłowicz je ostal svoji socialni teoriji do smrti zvest. Ko je videl, da ne more več izpolnjevati svojih dolžnosti v življenju, v človeški družbi, je prostovoljno umrl. — Ob njegovi smrti žalujejo pač vsi njegovi bivši slovenski slušatelji. Mož je bil vroč zagovornik avtonomije in se je strogo ločil od nemških znanstvenikov, ki so povsod zagovarjali centralizem in germanstvo. Najlepše spomine pa je zapustil dr. Gumpłowicz v svojih bivših dijakih zaradi svoje vneze za slovensko vseučilišče. Ob priliki velikega vseučiliškega gibanja l. 1901 in 1902 je v Gradcu šel slovenskim visokošolcem z nasveti in dejanjem na roko. Priporočil je deputacijo slov. dijakov zlasti predsedniku poljskega kluba Jawerskemu, ki je Slovence sprejel v državni zbornici. Prof. Gumpłowicz je bil prepričan, da Slovenci morajo dobiti vseučilišče v Ljubljani. Tudi o bodočnosti spodnjaštajerskih Slovencev je govoril zmeraj jako simpatično in zaupljivo.

Severni tečaj odkrit.

Helsingoer 4. t. m. Parnik „Hans Egede“ je dospel danes zjutraj semkaj. Dr. Cook oficijalno pozdravljen od upravitelja Grünlandije, je izjavil, da zamore odkritje severnega tečaja znanstveno dokazati. S seboj je imel izvrstne instrumente za merjenje. Od 85. stopinje naprej je vsak dan po enkrat meril, dne 21. in 22. aprila celo dvakrat. Na dan je prepotoval 18 kilometrov, kar se je Eskimom zdelo malo. Potovanje od meseca februarja do aprila je ugodneje nego v pravem poletnem času, in sicer zaradi tega, ker je led bolj trden.

London 4. t. m. Kakor poroča „Daly Express“ iz Skagena, pripravlja dr. Cook odgovor onim kritikom, ki mu ne verujejo, da je odkril severni tečaj. Na nekem razgovoru na parniku „Hans Egede“ je rekel: Naj gredo skeptiki na severni tečaj, tam najdejo pod zastavo pokopano medeno cev, v kateri se nahaja kratko poročilo o ekspediciji. — Cook je nadalje izjavil, da je vsako noč zgradil koče iz snega in ugotovil temperaturo 85 stopinj po Fahrenheitu.

Hamburg 4. t. m. Predsednik tukajšnje geografične družbe je danes brzojavno čestital dr. Cooku na njegovem uspehu ter ga povabil, naj na svojem povratku pride iz Kodanja v Hamburg, kjer bo gost geografične družbe. Ako se Cook odzove povabilu, namestnik predsednika povabi na sprejem nemške geografične družbe in druge nemške geografe.

Dr. Cook v Kodanju.

Kodanj 4. t. m. Med 8. in 9. uro zjutraj je ogromna množica ljudstva hitela proti pristanišču na sprejem dr. Cooka, ki se je imel vršiti ob 9. uri zjutraj. Ob nabrežju so bili prestolonaslednik kakor predsednik geografične družbe, načelnik družbe, trgovinski minister, ameriški odposlanec ter veliko število danskih in inozemskih časnikarjev. Zaradi razburkanega morja je dospel ladja „Hans Egede“ v pristanišče še-le okolo 10. ure. Parnik je bil ves v zastavah in je razvil ameriško zastavo. Prestolonaslednik in načelnik sta se v malem parniku podala na parnik „Hans Egede“, kjer je prestolonaslednik imel nagovor na dr. Cooka, na kar se je Cook zahvalil. Nato je mali parnik odvedel na kopno prestolonaslednika, ostale gospode in dr. Cooka. Čim je množica zagledala

dr. Cooka, ga je pozdravila z navdušenimi „hura“ klici, ki so se podvojili, ko se je dr. Cook s prestolonaslednikom izkrcal. Od vseh strani so se čuli klici: „Dvignite ga na rame, hočemo ga videti.“ Dr. Cook se nikakor ni mogel preriti skozi množico, tako da so ga s pomočjo policije odvedli v meteorološki zavod, odkoder se je z avtomobilom odpeljal v hotel. Množica je dr. Cooka povsod viharno pozdravljala.

Kodanj 4. t. m. Danes popoldne je kralj Friderik v gradu Amalienborg v navzočnosti kraljice Luize sprejel dr. Cooka v avdi-jenci, ki je trajala pol ure.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1229. Kranjsko. 142 1—1

Na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kamniku je stalno oddati novoustanovljeno učno mesto z zakonitimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 15. oktobra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščene prosilke merajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobne za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 24. septembra 1909.

St. 2310. 142 1—1

V novomeškem šolskem okraju se razpisujejo v stalno nameščeno učno mesto na enorasrednici na Selih ter nadučiteljska in učiteljska služba na dvorazrednici v Hinjah.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 26. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 28. avgusta 1909.

Za predsednika: Reebach.

Razglasi.

St. 1064. 142 1—1

Na obeh mestnih slovenskih otroških vrteih v Komenskega ulici in pa v cerkveni ulici se prične šolsko leto 1909/10. dne 17. septembra 1909.

Vpisavalo se bo v šolskih prostorih dne 16. septembra t. l.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 2. septembra 1909.

Predsednikov namestnik: Vončina I. r.

St. 1064. 142 1—1

Vesled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 31. avgusta t. l. pod št. 5061. prične se na mestnih ljudskih šolah šolsko leto 1909/10. dne 17. septembra 1909

s klicanjem sv. Duha in potem takoj z rednim šolskim potkom.

Vpisavalo se bo dne 14., 15. in 16. septembra t. l. v šolskih prostorih, t. j. za I. mestno deško ljudsko šolo v šolskem posloju v Komenskega ulici št. 17; za II. mestno deško ljudsko šolo v šolskem posloju na Cozjovi cesti št. 5; za III. mestno deško ljudsko šolo v šolskem posloju na Erjavčevi cesti št. 21; za mestno dvorazrednico na Barji v šolskem posloju na Karolinški zemlji št. 40; za nemško deško ljudsko šolo v šolskem posloju na Erjavčevi cesti št. 21; za mestno slovensko dekliško osemrazrednico v šolskem posloju na sv. Jakoba trgu št. 1; za mestno nemško dekliško osemrazrednico v šolskem posloju na Erjavčevi cesti št. 19.

Vnanji otroci se s prihodnjim šolskim letom pričneš v mestne šole ne bodo več sprejemali.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 2. septembra 1909.

Predsednikov namestnik: Vončina I. r.

: Šolske :
knjige
za vse šole

v najnovjših odobrenih izdajah ter vse šolske potrebščine v najboljši kakovosti priporoča po zmerni ceni

L. Schwentner
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

Poslojje „Mestne hranilnice“.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bo, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

al. Zaga V. Y 1102, 5-9-1 V.

Tovarniška znamka.